

TØNSBERG
KOMMUNE

TRESTRATEGI

Slik forvalter vi trær i Tønsberg

TØNSBERG KOMMUNE

Innhold

Innledning	3
Hvorfor trær i by og tettsteder?	4
Slik forvalter vi trær i Tønsberg	5
Delmål 1: Ta vare på de trærne vi har	6
Delmål 2: Plante trær for framtiden.....	7
Delmål 3: Styrke kunnskap og samarbeid om treforvaltning.....	8
Gjennomføring, ansvar og oppfølging	9

Vedtatt 02.09.2026 av Utvalg for miljø, teknikk og næring.

Innledning

Trær utgjør en sentral del av den blågrønne strukturen i Tønsberg kommune og er avgjørende for utviklingen av gode by- og tettstedsområder. De leverer viktige økosystemtjenester som styrker biologisk mangfold, fremmer folkehelse, bidrar til overvannshåndtering og skaper attraktive offentlige uterom.

Samtidig er trebestanden under et vedvarende press som følge av arealbruksendringer, fortetting samt utbygging og vedlikehold av teknisk infrastruktur. Trær skades eller fjernes ofte i forbindelse med bygge- og anleggsarbeider. Også hensyn til bokvalitet, drift og sikkerhet kan medføre kraftig beskjæring eller felling av trær. Over tid vil summen av mange enkeltinngrep gi en gradvis reduksjon i både omfanget og kvaliteten på trebestanden.

Behovet for trær øker i takt med klimaendringer og mål om gode bomiljøer og økt biologisk mangfold. Dette understreker behovet for en helhetlig og langsiktig forvaltning som både ivaretar eksisterende trær og legger til rette for nyetablering.

Denne strategien legger rammene for forvaltning og utvikling av trær på kommunal grunn i Tønsbergs by- og tettstedsområder. Den skal bidra til å realisere kommuneplanens mål om kompakte og aldersvennlige by-, område- og lokalsentre med stort biologisk mangfold, og mål om ivaretagelse og restaurering av naturens økosystemer.

Selv om strategien retter seg mot kommunens egne arealer, oppfordres også private og andre offentlige grunneiere til å benytte den som veiledende grunnlag for forvaltning, bevaring og utvikling av trær på egen eiendom.

Strategien bygger på tre delmål: å ta vare på de trærne vi har, plante trær for framtiden og styrke kunnskap og samarbeid om treforvaltning

Hvorfor trær i by og tettsteder?

Folkehelse

Trær og grønne omgivelser har dokumentert positiv effekt på både fysisk og psykisk helse. De bidrar til bedre luftkvalitet, lavere temperaturer, redusert støy og lavere stressnivå. Samtidig skaper grønne by- og tettstedsmiljøer attraktive møteplasser som fremmer fysisk aktivitet, sosialt samvær og økt livskvalitet.

Klimatilpasning

Trær bidrar til å forsinke og redusere overvann ved kraftig nedbør gjennom opptak av vann og ved å holde tilbake regn i trekronene før det når bakken. De gir skygge og bidrar til kjøligere bymiljøer på varme dager. Trær demper vind, reduserer erosjon og fungerer som et naturbasert klimatiltak ved å ta opp og lagre karbon.

Biologisk mangfold

Trær styrker det biologiske mangfoldet ved å gi leveområder, skjul og næring for insekter, fugler, smådyr, sopp, lav og mikroorganismer. I urbane områder fungerer trær som viktige forbindelser mellom parker og naturområder, og gjør det enklere for arter å bevege seg gjennom bylandskapet.

Attraktivt bymiljø

Trær myker opp byens harde flater og bidrar til identitet, karakter og gode opplevelser i uterommet. Store og eldre trær kan, på lik linje med historiske bygninger, være viktige kulturminner og bærere av lokal historie. Grønne by- og tettstedsmiljøer oppleves som mer innbydende og kan styrke byliv, handel og lokal attraktivitet.

Slik forvalter vi trær i Tønsberg

Tønsberg kommune skal forvalte og utvikle trebestanden gjennom bevaring, nyplanting og kunnskapsbasert praksis, med **3+30+300-prinsippet** som et overordnet utgangspunkt.

Hva er 3+30+300-prinsippet?

3+30+300-prinsippet er et forskningsbasert verktøy for å planlegge grønne, attraktive og helsefremmende bomiljøer. Prinsippet bygger på tre mål:

3: Alle bør kunne se minst tre store trær fra hjemmet, arbeidsplassen, studiestedet eller behandlingsinstitusjonen. Synlige trær har dokumentert positiv effekt på mental helse, konsentrasjon, læring og kreativitet.

30: Nabolag bør ha minst 30 % trekronedekning. Trekronedekning er andelen av et område som er dekket av trekroner sett ovenfra. Høyere trekronedekning gir flere økosystemtjenester. Forskning viser at mennesker som bor i grønne områder med høy trekronedekning generelt har bedre helse og er mer tilfredse med omgivelsene sine, uavhengig av økonomi.

300: Alle bør ha tilgang til et grøntområde på minst 5 000–10 000 m² innen 300 meter fra hjemmet. Nærhet til grønne områder gir gode muligheter for rekreasjon, fysisk aktivitet og naturopplevelser, og bidrar til en sunnere livsstil.

Delmål 1: Ta vare på de trærne vi har

Undersøkelser fra Malmö viser at hvis man umiddelbart ønsker å erstatte de verdiene og tjenestene som et stor gammelt tre gir, så må det plantes ca. 250 nye småtrær.

Bakgrunn og behov

Verdien av trær øker med alder og størrelse. Store og eldre trær leverer omfattende økosystemtjenester som overvannshåndtering, karbonlagring og temperaturregulering, og de utgjør viktige leveområder for en rekke arter. Disse trærne representerer naturverdier som det tar flere tiår å utvikle, og som ikke kan erstattes på kort sikt. Bevaring av eksisterende trær – både eldre og yngre – er derfor det viktigste tiltaket for å opprettholde og øke trekronedekningen og sikre kontinuerlige økosystemtjenester over tid.

Forvaltningsprinsipper

- Eksisterende trær skal forvaltes som en langsiktig del av kommunens blågrønne infrastruktur, der bevaring er hovedprinsipp.
- Trær skal hensyntas fra tidlig fase i planlegging, utbygging og drift.
- Skader på trær skal forebygges gjennom god planlegging, tilpassede arbeidsmetoder og systematisk skjøtsel.
- Felling eller vesentlig reduksjon av trær skal kun skje ved tungtveiende hensyn og etter en helhetlig vurdering av konsekvenser og alternativer.

Tiltak og virkemidler

Treregister

Videreutvikling av digitalt treregister for kommunale trær som styrker forvaltning og beslutningsgrunnlag.

Juridisk vern i planverk

Bruk av kommuneplanens arealdel og reguleringsplaner for å sikre bevaring og ivaretagelse av trær i utbyggingsprosjekter.

Verdivurdering

Bruk av NS 3846 som grunnlag for erstatning ved skade eller ulovlig felling, samt støtte i treforvaltning.

Beskyttelse i anleggsfasen

Krav til beskyttelse av trær i bygge- og anleggsperioder, i tråd med kommunens veileder for arbeid nær trær.

Trepleieplaner

Det skal utarbeides trepleieplaner for viktige enkelttrær, trerekker og alléer. Planene skal legge til grunn årlig visuell kontroll, systematisk vedlikeholdsbeskjæring og replanting ved tap av trær.

Delmål 2: Plante trær for framtiden

Bakgrunn og behov

For å sikre en grønn og attraktiv by for framtidige generasjoner, må grønnstrukturen styrkes gjennom målrettet planting av flere trær. Det krever bevisste valg av plantesteder, etableringsmetoder og treslag som er tilpasset lokale forhold.

Klimaendringene medfører økt risiko for tørke, ekstremnedbør, sykdommer og skadegjørere. For å gjøre byens grønnstruktur mer robust mot framtidige påkjenninger er det derfor viktig å øke både artsmangfoldet og den genetiske variasjonen. Samtidig må nye trær etableres med gode vekstvilkår, slik at de kan utvikle seg til store og livskraftige trær over tid.

Forvaltningsprinsipper

- Nyplanting skal bidra til å øke trekronedekningen og styrke en sammenhengende grønnstruktur, og prioriteres i områder der trær kan gi størst nytte for mennesker, biologisk mangfold og klimatilpasning.
- Trær skal gis tilstrekkelig plass og gode vekstvilkår til å utvikle seg til store og langlivede trær.
- Ved nyplanting skal artsmangfold og genetisk variasjon vektlegges for å styrke trebestandens robusthet mot klimaendringer, sykdommer og skadegjørere.

Tiltak og virkemidler

3+30+300-prinsippet

Bruk av 3+30+300-prinsippet som grunnlag for planlegging av grønnstruktur og prioritering av nyplanting.

Planteliste for Tønsberg

Bruk av kommunens planteliste ved nyplanting for å sikre en trebestand tilpasset lokale klima- og jordforhold og med vekt på biologisk mangfold, artsmangfold og genetisk variasjon.

Gode vekstvilkår i planlegging og utbygging

Sikring av tilstrekkelig areal, jordvolum og vekstvilkår for trær gjennom planlegging, reguleringsplaner og gjennomføring av tiltak.

Veileder for planting i middelaldergrunn

Bruk av kommunens veileder ved planlegging og gjennomføring av planting i områder med begrenset jordvolum og kulturminnehensyn.

Delmål 3: Styrke kunnskap og samarbeid om treforvaltning

Bakgrunn og behov

For å ivareta og styrke by- og tettstedenes grønnstruktur over tid er det behov for en felles forståelse av trærnes betydning. Kunnskap om trær er et viktig grunnlag for gode beslutninger i planlegging, utbygging, drift og vedlikehold.

Bytrær påvirkes av mange hensyn, blant annet arealbruk, trafiksikkerhet, salting, utbygging og teknisk infrastruktur. Samtidig forvaltes trær av flere aktører – kommune, fylke, stat, kirke, private grunneiere og borettslag – som alle har en viktig rolle i å sikre gode og langsiktige løsninger. Dette stiller krav til samarbeid, kunnskapsdeling og felles prinsipper for forvaltningen.

Kommunen har fagkompetanse på området, men kunnskap og erfaring må i større grad deles og samordnes på tvers av fagområder og aktører. For å nå målet om økt trekronedekning må treforvaltningen bygge på oppdatert kunnskap, samarbeid og langsiktig ansvar.

Forvaltningsprinsipper

- Forvaltningen av trær skal bygge på oppdatert kunnskap og faglige vurderinger.
- Kunnskap og erfaring om trær skal deles og utvikles gjennom samarbeid på tvers av fagområder og aktører.
- Kommunen skal være en pådriver for god treforvaltning gjennom veiledning, kunnskapsdeling og samarbeid, også utenfor egne arealer.

Tiltak og virkemidler

Informasjon og kommunikasjon

Tilrettelegging for lett tilgjengelig informasjon om trær, treforvaltning og regelverk for trefelling på kommunens nettsider.

Kompetansebygging og samarbeid

Styrking av kunnskap om trær gjennom intern opplæring, tverrfaglig samarbeid, veiledning og dialog med relevante aktører.

Gjennomføring, ansvar og oppfølging

Kommunen har ansvar for å forvalte, bevare og utvikle trebestanden på egne arealer. Strategien skal ligge til grunn for kommunens beslutninger og prioriteringer innen planlegging, utbygging, drift og forvaltning.

Oppfølging av strategien er et felles ansvar for kommunens virksomheter innen arealforvaltning, arealplanlegging, utbygging og teknisk infrastruktur. For å nå målene er det avgjørende at hensynet til trær integreres tidlig i plan- og prosjektprosesser, og at relevante fagmiljøer samarbeider mot felles mål.

Utviklingen i trebestand og trekronedekning skal følges opp gjennom kommunens treregister og regelmessige målinger av trekronedekningsgrad. Dette skal danne grunnlag for evaluering av måloppnåelse og videre prioriteringer.

TØNSBERG
KOMMUNE

Sammen skaper vi
en **nytenkende, trygg** og
bærekraftig kommune.

TØNSBERG
KOMMUNE

Tønsberg kommune

postmottak@tonsberg.kommune.no

Postboks 2410, 3110 Tønsberg

Telefon 33 40 60 00

www.tonsberg.kommune.no